
SLÄKTDATA

Medlemstidning för föreningen Släktdata

Nr 1 - 2011

Släktforskardagar i Göteborg
18-20 mars

Föreningen Släktdatas årsmöte
2 april

Läs på uppslaget 4 - 5

Ordföranden har ordet!

Hej,

Jag önskar alla entusiastiska släktforskare ett 2011 med goda framgångar i arbetet med att kartlägga era släkter.

I ett av de senaste numren av Dagens Medicin nr 5 skriver man om att man i Sverige skall kartlägga kusingiftemål i Sverige mellan 1997-2008. Forskare skall använda två register, ett medicinskt födelseregister samt ett flergenerationsregister från Statiska centralbyrån. Det fanns olika åsikter om detta var nödvändigt att göra en sådan undersökning av olika skäl.

Jag vet ju att i kungahusen har man gift sig med kusiner medveten om sjukdomar som kan uppstå, men ansett att det var helt okey för det var så man såg på saken. Men enligt artikeln kan man också se detta som ett socialförsäkringssystem i länder som t.ex. Pakistan. Ja det finns säkert mycket som man kan hitta när man släktforskar, som idag verkar konstigt men förr var helt naturligt.

Nu väntar vi med spänning på att det skall bli varmare så att man kan lämna broddarna på hyllan!

På återseende
Ingrid Olsson

Ordförande Släktdata

Nya Medlemmar

Vi hälsar följande nya medlemmar välkomna i föreningen.

Furufors Lena	Hisings-Kärre
Ivarsson Lars	Göteborg
Johansson Ove	Nyköping
Karlsen Björn	Kumla
Langley Lena	Kode
Laursen Kristina	Åsa
Majgren Barbro	Steninge
Skoglund Bo	Mölnlycke
Sundqvist Bengt	Smögen
Wängstedt Arne	Kungsbacka

Släktforskardagarna på Släktforskningens dagar 18-20 mars

Ingemar Wikenros, Mariestad	Om Vasaättlingar i Västergötland
Bo Ralph, Göteborg	Rökstenens tolkning
Sune Persson, Göteborg	Folke Bernadotte och de vita bussarna
Ingela Martenius, Göteborg	Folkdräktens historia
Louise Lönnroth, Göteborg	Synen på barn och ungdom i historien
Elisabeth Reuterswärd, Lund	Utomäktenskapliga barn
Johan Ahlén, Göteborg	Flygfotohistoria – ett Sverige i repris
Ulf Andersson och Karl-Magnus Johansson	Historiskt väder
Den nye Landsarkivarien och framtiden	Landsarkivet i Göteborg

SLÄKTDATA

är en ideell förening för släkt- och datorintresserade.

Föreningen bildades 1989.

Föreningen verkar för att sprida information om såväl släktforskning som datorteknik för densamma.

Föreningen verkar också för att framställa dataregister till låg kostnad över födda, vigda och döda men också husförhör och domböcker.

Föreningen har medlemmar såväl i Sverige som övriga länder.

Medlemsavgiften är 125 kr per år och inkluderar TIDNINGEN SLÄKTDATA.

Prenumerationsavgiften för TIDNINGEN SLÄKTDATA är 125 kr per år.

Medlemsavgiften/prenumerationsavgiften betalas till föreningens plusgiro 410 40 40 – 3

Föreningens adress är:

Föreningen SLÄKTDATA
c/o Lennart Larsson
Mossaledsvägen 61
429 34 Kullavik
kassor(at)slaktdata.org

Föreningens webbplats:

<http://www.slaktdata.org>

TIDNINGEN SLÄKTDATA utkommer med fyra nummer per år. Bidrag i form av artiklar, notiser och tips är välkomna. Redaktionen förbehåller sig rätten att ändra i insänt material. Privata annonser och upplysningar tas in i mån av plats.

För innehållet i artiklarna står varje enskild författare och är inte alltid föreningens Släktdatas åsikter.

Tidningens adress:

tidningen(at)slaktdata.org

Tidningens webbplats:

<http://www.slaktdata.org/index.php/tidningen/>

Nästa manusstopp: 1 maj 2011

ISSN 1102-7894

Ansvarig utgivare:

Karl-Gustav Rosborg

Tryckeri: Proline Offset Tryckeri AB
Göteborg, www.prolinetryckeri.se

Styrelse för SLÄKTDATA

Ordförande Ingrid Olsson
ordf(at)slaktdata.org
Bofinksgatan 1
412 70 Göteborg
031-40 64 75

Ledamot Kenneth Svensson
Bofinksgatan 1
412 70 Göteborg
031-40 64 75

Kassör Lennart Larsson
* ansvarig för medlemsregistret
* tar emot adressändringar
för tidningen
kassor(at)slaktdata.org
Mossaledsvägen 61
429 34 Kullavik
031-93 33 70

Ledamot Karl-Gustav Rosborg
webredaktor(at)slaktdata.org
Källarvinkeln 8
425 30 Hisings Kärra
031-57 31 76

Ledamot Håkan Andersson
hakan(at)slaktdata.org
Kvintettvägen 1
451 70 Uddevalla
0522-704 21

Suppleant Anki Lönnedahl Kästel
Prästängsvägen 17
663 64 Skoghall
070-202 75 15

Suppleant Björn Bergdahl
rex(at)slaktdata.org
Hällesås byväg 30
427 51 Billdal
031-91 07 88

Redaktion för TIDNINGEN SLÄKTDATA

Karl-Gustav Rosborg
webredaktor(at)slaktdata.org
Källarvinkeln 8
425 30 Hisings Kärra
031-57 31 76
031-367 98 36 (arbete)

**Artiklar för publicering skall
skickas till K-G Rosborg**

Webbmaster

Mats-Olof Sander
webmaster(at)slaktdata.org

Ansvarig Släktdatas register

Mårten Sjöbris
register(at)slaktdata.org
Guldringen 42
426 52 Västra Frölunda
031-29 06 40

INNEHÅLL:

Ordföranden har ordet.....	2
Nya medlemmar i föreningen	2
Släktforskningens dagar - 18-20 mars - föredragshållare.....	2
- Annonser	4
Kallelse till Släktdatas årsmöte.....	5
Nya register i Släktdatas databas	5
Luffarna Jonas och Margtha	6-7
Göteborgsregionens släktforskarens program.....	7
"Äktenskapsbråket i Svanvik"	8-9
Ny DVD-skiva ute - Sveriges befolkning 1990.....	9
Gustaf Westerlunds Släktförening.....	10
Från morfars tid i Bohuslän	11
Ogifta Soldaten Pehr Lundin i Ljusdal	12-13
Håkan Andersson läser ur ministrarböckerna	13
Historiska personer	14
Dummare än tåget.....	15
Första konsultsarkivet - medborgarskapshandlingar.....	15
DIS Väst	16

Släktforskningens dagar 18 –20 mars 2011

Ett dammigt och repigt gammalt foto kan vara nyckeln till din släkt

Stadsbiblioteket Göteborg, Götaplatsen 3
Fredag 13.00 – 19.00, lördag 11.00 – 17.00
och söndag 11.00 – 16.00

Fri entré

Utställare och samarrangörer: AD Online, DIS-Väst, Genline, Flygfotohistoria, Göteborgs-Emigranten, Göteborgs Hembygdsförbund, GöteborgsRegionens Släktforskare, Göteborgs Stadsmuseum, Jesu Kristi Kyrka av Sista Dagars Heliga, Lantmäteriet, Släktdata, Riksarkivet – Landsarkivet i Göteborg, Region- och stadsarkivet i Göteborg, Göteborgs Stadsbibliotek, Wasaorden

Föreläsningar

Fredag klockan 13.00 – 17.00 Lördag klockan 11.15 – 16.00
Söndag klockan 11.15 – 16.00

Sponsorer: AD Online, Region- och stadsarkivet i Göteborg, Göteborgs-Emigranten, Göteborgs Stadsbibliotek

Kallelse till Släktdatas årsmöte 2011

Föreningen Släktdatas medlemmar kallas härmed till ordinarie årsmöte lördagen den 2 april kl. 12.00.

Mötet äger rum i Mölndals Folkets Hus, lokal Roten i 2. våningen.

På dagordningen finns de sedvanliga punkterna för årsmöte enligt stadgarna bl.a.:

- * Verksamhetsberättelse 2010
- * Ekonomisk redovisning
- * Ansvarsfrihet för den sittande styrelsen
- * Val av nya styrelseledamöter och andra funktionärer
- * Övriga frågor

Efter mötet och kommer Lars-Olof Lööf från Göteborgs Stadsmuseum och berättar om Göteborgs fotografier – ateljéer och yrkesmän 1840 – 1910.

Föreningen bjuder på kaffe/te med tilltugg.

Hur hittar man hit?

- * En tät trafik av spårvagn och bussar gör det lätt att komma hit. 2-3 minuters gångtid från hållplats. Du kan åka Spårvagn nr 4 från Brunnsparken, eller ta buss 764, 765 från Heden.
- * Kommer du med tåg eller flygbuss tar du pendeltåget mot Kungälv från Centralstationen.
- * Åker du bil är det lika lätt att komma hit. Genom Mölndal går motorväg E6/E20. Närmaste avfart till Folkets Hus är Lackarebäcksmotet riktning Mölndals Sjukhus. Två kvarter efter sjukhuset finner du Folkets Hus. Centralt belägen nedanför Kyrkan i Mölndal och granne med Stadshuset. Här finns gott om P-platser. Långtidsparkering inom 4 minuters gångavstånd.

Välkomna hälsar Styrelsen.

Nya register i Släktdatas databas

<u>Dokument</u>	<u>Län</u>	<u>Period</u>	<u>Registrerare</u>	<u>Poster</u>
Asker D1	(T)	1688-1726	Bernt Gunnarsson, Mölnbo	1 568
Asker D2	(T)	1727-1795	Bernt Gunnarsson, Mölnbo	3 668
Barne-Åsaka H1	(P)	1623-1897	Tage Svantesson för Alingsås Släktforskarförening	5 188
Grinneröd D1	(O)	1688-1810	Henny och Wille Ångermarck	611
Göteborgs Oscar Fredrik F9	(O)	1906-1906	Gerd Röländer	1 508
Hjärtum F3	(P)	1738-1767	Ingbritt Andersson, Trollhättan	1 744
Hjärtum F4	(P)	1768-1805	Ingbritt Andersson, Trollhättan	2 307
Hässjö F1	(Y)	1635-1939	Tommy Jonsson	9 399
Hässjö F6	(Y)	1635-1939	Tommy Jonsson	7 123
Hässjö U1	(Y)	1850-1894	Tommy Jonsson	1 147
Hässjö I1	(Y)	1850-1894	Tommy Jonsson	1 236
Hässjö D1	(Y)	1669-1939	Tommy Jonsson	5 055
Lysekil F1	(O)	1703-1874	Håkan Andersson	4 269
Lysekil D1	(O)	1704-1920	Håkan Andersson	3 805
Ullared V1	(N)	1688-1940	Börje Angelstrand	895
Östad F1	(P)	1715-1938	Karin Westlund	5 788
Summa poster				55 311

Luffarna Jonas och Margtha

Luffaren Jonas Månsson var född år 1797 i Ovanåker i Hälsingland.

Redan som 16-åring flyttade han till Ljusdal. Han arbetade som dräng i byarna Råggärde och Ångsäter. Åren gick sin gilla gång med allt arbete som en bonddräng skulle utföra. Vinter, vår, sommar och höst. Bara arbete och slit, knappt en ledig dag förrän vid jul. Då blev Jonas inbjuden till bonden på all go julmat och julgran och juleljus. Ack, ja det var stämning det. Julevangeliet läste husbonn förstås, men då hade Jonas nästan somnat av all go mat och dryck han undfagnats med. Bäst att gå ut till drängstugan för imorgon skulle han spänna för hästen till julottan och det var minsann i ottan det.

Nog träffade han någon piga ibland och kelade lite med, men det blev aldrig allvar av.

Luffarn blir far

Året innan Jonas fyllde 50 år mötte han en majdag en kringvandrande kvinna i skogen. Han tänkte dra hem lite ved, men satte sig ner och pratade med henne. Hon hette Margtha Jonsdotter och undrade om han visste något ställe där hon kunde bo över natten. Jo, det visste Jonas. Du kan komma till mig i dräng-

stugan i kväll, föreslog han. Det var ju en härlig vårdag och fåglarna sjöng så innerligt och vackert så han kände att hans hjärta blev varmt och slog extra slag.

Kvällen kom och med den Margtha Jonsdotter. Det blev sen kväll i drängstugan den kvällen. Margtha stannade ytterligare en tid. Hon berättade om sitt liv för honom och hur härligt det var att vandra fritt omkring i socknar och byar. Hon var från Järvsö och skulle bli 31 år till hösten. En av dessa vårnätter blev Jonas till. Margtha berättade att hon fick en flicka 1844, som hette Kerstin. Men hon blev fosterbarn, jag kunde ju inte ta hand om henne, sa Margtha med en liten suck.

Margtha begav sig iväg igen ut på vägarna och friheten. Julen kom och då fick hon bo hos en bondfamilj mot att hon hjälpte till med julbestyren. Magen var ivägen och barnet därinne gjorde sig ofta påmind. Dagarna gick och efter jul återvände Margtha till Ljusdal för att återse Jonas Månsson. När värkarna satte in en dag i februari 1847 befann sig Margtha i Bjuråker. Här såg lille Jonas dagens ljus och han blev döpt i Bjuråker.

Också Jonas fick så småningom fosterföräldrar men emellanåt var han med sin mor och traskade på vägarna. Så småningom var också han en dräng, det var den tidens arbete som småpojkar fick sig tilldelade.

Margtha hon levde sitt luffarliv och emellanåt återvände hon till Råggärde och Jonas Månsson i Ljusdal. Våren 1849 återsåg hon Jonas och påminde honom om tiden för två år sedan. Vi kan väl göra om det, sa Jonas. Kom ikväll till drängstugan.

Margtha infann sig i drängstugan och precis som för två år sen blev hon med barn igen. Av Jonas fick hon en hastig

kyss på munnen när hon återigen gav sig iväg ut på luffen. Hon måste ut till skogen och de vackra höstfärgerna som träden var klädda i. Julen kom och hon visste hur hon skulle bete sig för att få husrum och mat och julvärme. Hon stannade denna gång till i Färila och när stunden var inne för barnet att födas så blev Färila lilla Karins födelse- och doport. Hon föddes i februari 1850 och som fader står Jonas Månsson i Råggärde.

Luffaren Jonas Månsson

Jonas ville nu leva livet som Margtha gjorde och han var ju far till två barn, en son som bar hans namn och så nyfödda Karin. Jonas fick betyg från församlingen och i utflytningsboken finns han med år 1851 att han skall till Järvsö. I inflytningsboken i Järvsö finns inte Jonas Månsson med.

Jonas och Margtha blev ett luffarpar. De gick från ort till ort, de gjorde hantverk ibland och sov över i lador och ibland under en gran. De levde sitt fria liv borta från husbonn och husmora, de bestämde själva över sin dag och natt.

Karin fick ett bra fosterhem också hon, så Margtha visste med sig att barnen hade det bra.

Margtha berättar om sitt liv för Jonas: Jag föddes 1815 den 24 oktober i Järvsö och är 18 år yngre än Du. Tre dagar efter att jag blev född dog min mor Ingrid Ersdotter. Min mormor var änka sedan 1796 och hon såg till att jag kom på ett fosterhem. Min pappa hette Jon Johansson. Han var från Ovanåker. Men jag har aldrig hört något från honom. Kanske han hade svårt att komma över förlusten av min mor?

Kanske att mina barndomsupplevelser gjort att jag kom att gå på luffen istället för att bli piga och bondmora. Vad tror Du Jonas? För mig är tryggheten att vandra omkring, prata med folk, sova över under någon gran ibland eller på en loge. Att höra fåglarnas kvitter och djurens läte under nattimmarna är mera värt än att bli "bondmora".

Stöld ger vatten och bröd

Husförhören 1857-61 visar på att stölder gett fängelse på vatten och bröd. Hur lång tid domen var på kan ej utläsas. Kanske en månad? Efter vistelsen i fängelset ger sig Margtha ut på vandring igen. I Norrbo, en grannsocken möter hon en Hudiksvallsbo, Hans Erik Svedberg. Han gick på luffen precis som hon själv. År 1852 flyttade han till obstämd ort, som det står i utflyttningsbetyget. Han var född 1819 och son till en tenn-gjutare. De vandrar en tid tillsammans och i november 1857 föds ett flickebarn, som dog efter någon dag. Flickan begravdes i Norrbo.

”Karin och Kerstin och Jonas, mina barn, dom lever och bor i fosterhem och har det bra” funderar hon vidare där hon går stödd på en påk hon hittat i skogen.

Luffaren Månsson dör

När sommaren led mot sitt slut år 1862 kände Jonas sig inte lika pigg som förut. Benen kändes som bly och han fann för gott att ta sig tillbaka till Ljusdal. Han kom till byn Ede den 1 augusti och en månad senare dog luffaren Jonas Månsson i feber. I husförhörsboken står inskrivet: ”Inflyttad från obestämd ort, ingenstädes kyrkskriven. Betyget ej

inlämnat någonstädes”. Under de år han gick på luffen höll han sig utanför alla kyrkböcker. Margtha kände stor sorg och saknad efter honom, sin luffarvän.

Sekelskiftet 1900

Nyårsafton 1899 firar Margtha i Kyrkbyn i Järvsö. Kyrkan hade denna kväll upplåtit sin församlingsgård till firande av det nya seklet. Fattighjon och andra utan stadig hemvist var inbjudna att fira kvällen och bli bjudna på hembakt bröd och kakor och kaffe.

Margtha satt där och visste att nästa år firar jag min 85-årsdag. Hon reflekterade över hur bra hennes liv trots allt varit. Hon tänkte på barnen hon fått. Kerstin, äldsta flickan var gift med en man som varit soldat. De två flickorna Kerstin fick innan giftermålet dog i späd ålder. Med soldaten fick hon till slut en flicka, som verkar klara sig bra och är 14 år redan. Visserligen blev hon änka samma år som flickan föddes, men sånt är livet sorg och glädje de följas åt.

Karin, lillflickan, var gift med en soldat Kling. De bor i Ljusdal. Karin hade sonen Olof med sig i giftermålet. Han var en oäkting. Olof tänker gifta sig till

våren med Karolina Halvardsdotter har det berättats mig. De väntar tillökning i februari månad. Då vill jag vara med på det kalaset och se mitt barnbarnsbarn, tänkte Margtha tyst för sig själv.

Jonas ende sonen blev ej så gammal, han dog endast 29 år gammal. Han gifte sig med Anna Maria Hansdotter Fröjd i Bergsjö.

Kyrkklockorna ringde, klockan var 12, Margtha lyssnade, tänkte inte mera på tider som varit. Ett nytt år – ett nytt sekel började. 1900-talet. Hon var nöjd med livet när hon gick till sängs den kvällen.

Margtha firade sin 85-årsdag, men året efter 1901 den 1 augusti dog Margtha. Hon skulle blivit 86 år i oktober. Hon dog av ålderdom och skrivs då i Kyrkbyn. Prästen behövde ej längre skriva in Margtha bland ”utflyttade, vistelseort okänd” eller bland ”utan stadig hemvist-strukit kring landet i flera år”. Margtha hade lämnat jordelivet för ett bättre land, det som prästen talade om den där nyårsafton föregående år.

Marianne Mårtensson
augusti 2010

GöteborgsRegionens Släktforskare

Måndag 28 mars kl. 18.30. Ordinarie Årsmöte

Sedvanliga ärenden enligt stadgarna. Efter förhandlingarna:

Björn Lippold: Hur hittar man sin soldat ? Om soldatforskning och soldatregister.

Anmälan senast torsdagen innan (24/3)

Avgift 50:- kr

Lokal Erik Dahlbergsgatan 36 B

Kaffeservering

Lördag 14 maj VÅRENS UTFÄRD till (uppgifter kommer)

Detaljerat program, resa och kostnad meddelas i Västanbladet nr 2 - 2011 samt på webbsidan - <http://www.genealogi.se/grs>.

ANMÄLAN görs i så god tid som möjligt till Karin Holger, tel. 031 - 40 85 20.

Entrén till samlingssalen på Erik Dahlbergsgatan sker genom GRS egen lokal, vilken måste låsas under själva mötet. Kom således i god tid.

Vi har öppet 1 timma före föreningsmötet. Samlingssalen rymmer 40 personer.

”Äktenskapsbråket i Svanvik”

Här berättas en något mustig och tragikomisk skilsmässohistoria som inträffade 1737 i Bohuslän. Att skilsmässa beviljades på den tiden mycket ovanligt. Än mer ovanligt var säkert, som i det här fallet, själva orsaken till skilsmässan. Historien är hämtad från

”Bondekrönika från Orust och Tjörn.” (Se nedan)

Krönikan är berättelsen om en släkt som från senare delen av 1600-talet och under hela 1700-talet var utan jämförelse den mest framträdande på Orust och Tjörn. Boken bygger på ett omfattande källmaterial, främst hämtat från Orust och Tjörns dombok, vars protokoll finns bevarade i nästan obruten följd från 1662.

Efter Jöns Anundssons död i december 1736 blev hans änka Börta Eriksdotter ensam med många små och omyndiga barn. För att klara de tunga jordbruks-sysslorna måste hon snarast få en ny man till gården. Därvidlag syntes hon också i förstone ha lyckats väl. Den 18 november 1737 firade hon bröllop med sin avlidne mans unge släkting Jöns Olsson. Av allt att döma hade denne lockats eller lurats att gifta sig med änkan. Inom kort utlöstes nämligen ett äktenskapsbråk med många uppseende-väckande inslag.

Eder och svordomar

Redan i början av nästa år hade kärleken, om den någonsin funnits, upphört. Den 2 maj 1738 stämde makarna för att de, bygden till förargelse, ”illa lefva tillsammans med kallsinnigheter, eder och svordomar”. Jöns Olsson var vid denna tid omkring 30 år gammal medan hustrun Börta uppgavs vara 53. Som orsak till osämjan angav hustrun att maken välgrat att lägra henne och därför ej fullgjort sin ”äktenskapsplikt”. Uppenbart satte hon stort värde på den intima kärleksakten.

Maken erkände att han på grund av hustruns ostyriga leverne aldrig ”plägar” köttsligt umgänge med henne. Han ansåg dock sig kapabel till att lägra henne. Börta genmålde att därom visste hon ingenting, ty han hade aldrig kommit henne så nära. Då lovade Jöns ”både inför Gud i himmelen och denna tings-

rätt att han efter denna dag skall bättra och rätta sitt fel - - - och bewisa henne sin äktenskapsplikt. Därpå skall han i tillståndande natt prof wisa”.

Med detta löfte förklarade sig både domstolen och hustrun nöjda.

Besiktning på kammaren

Redan sex dagar senare och innan sommaringet avslutats återkom Börta Eriksdotter till Svanesund och klagade över att hennes make ”icke till det ringaste” hållit det som han lovat. Dessutom misskötte han nu som förr gårdsbruket. Jöns Olsson svarade, att han ansträngt sig att på köttsligt vis förnöja sin hustru, men att hon med ”oläte, swordomar och bannor” ingett honom motvilja. Börta genmålde att han aldrig ”tillbjudit henne naturas”.

Hustrun hade krävt att mannen skulle besiktigas av en medicinskt kunnig person. Eftersom Jöns förklarat sig villig till att låta sig undersökas hade tingsrätten inkallat fältskären Petter Welin från Uddevalla. Denne anmodades att i hustruns åsyn ”wisitera” Jöns avsidet uppe i en kammare. Länsmannen Jakob Rasmusson samt nämndemännen Olof Mårtensson och Nils Ingemarsson ålades att följa med som vittnen.

En stund senare återkom sällskapet och rättegången återupptogs. Fältskären förklarade att Jöns Olsson till alla delar varit fullkomligt frisk och färdig samt ”beqwäm” till äktenskapspliktens genomförande på ett naturligt sätt med sin hustru. Hon såväl som vittnena intygade att besiktningen tillgätt ”på riktigt sätt”. Fältskären begärde och erhöll 7 daler silvermynt för sitt uppdrag.

Tingsrätten uppmanade parterna att i fortsättningen leva i sämja som ett äkta par anstod. Vidare ålades Jöns Olsson att med det första och inom en vecka fullgöra sin äktenskapsplikt. Hustrun Börta förmanades att sluta bruka svordomar och bannor i huset och istället umgås kristligen och väl med sin make.

Lägga näsa mot näsa

Förutsättningarna för ett kärleksfullt förhållande mellan makarna var dock obefintliga. Vid hösttinget på Tjörn

några månader senare hade Jöns Olsson inkallat sina grannar. De berättade att Jöns Olsson undfågnades med mycket ovet av hustru och styvdöttrar. Bland annat hade han kallats ”kalfwedöden”. När gäster i huset bett Börta vara vänlig mot sin man och besinna att han härstammade från ”wackert folck på Oroust” hade hon svarat ”han kommer från Helwetet”. När hon anmält sitt missnöje över frånvaro av samlag hade Jöns frågat henne, om han ej lägger armen omkring henne, lägger näsa mot näsa samt sin hand på hennes ”pussa”. Då hade hon svarat ”hwad gör du då mer?”. Efter denna ordväxling hade Jöns fallit i gråt. Sedan hade han klagat över att han utestängts från mat och dryck. När han letat efter sina skor hade hustrun sagt: ”I helwete skall du ha skor”.

En skräddare vittnade att han under ett besök i Svanvik uppmanat Jöns att gå in och förnöja mor. Vid detta tillfälle hade hustrun tagit ned en liten silverbägare från en hylla och sagt, att denna bägare lovade hon ge till Jöns, om han ville göra ”som andra människior”. Efter enträgen uppmaning hade skräddaren förmått Jöns att lägga sig hos sin hustru. Skräddarens kärleksansträngningar hade dock varit förgäves eftersom han ej kunnat övertyga Jöns om lämpligheten att ta av sig byxorna.

”Tarmelopp”

Medan tingsrätten grubblade över vilken av makarna som kunde anses vara mest orsak till det misslyckade äktenskapet, tillförde Jöns tvistemålet ett nytt medicinskt problem. Han hävdade att hustrun var behäftad med ”tarmelopp”, d.v.s. ljumskbräck, vilket hindrade honom att nå henne ”på äkta sätt”. Målet kom därmed plötsligt i ett nytt läge. Det kunde nu befaras att kvinnan ej var ”tjänlig” till sexuellt umgänge. Börta anmodades att underkasta sig besiktning av en fältskär. Målet uppsköts till nästa ting.

I januari 1739 återupptogs rättegången. Eftersom det var dyrt att konsultera en fältskär hade parterna nöjt sig med att hustrun undersöktes av två gifta kvinnor. Dessa vittnade att de granskat hustruns ”qwinliga lem”. I ena ljumskan hade de funnit en knöl ”stor som ett litet äple”. Enligt vad de förstod kunde denna knöl ej hindra mannen ”att på äkta sätt

komma åth henne när han welat". Börta berättade att hon var född med samma bräck och att det ej besvärat hennes förre man. Tingsrätten fastslog att denna defekt ej kunde anses försvåra mannens åtkomst.

Skilsmässa

Börta Eriksdotter framhöll att hennes make ej bevisat henne sin äktenskapsplikt "ifrån förste dag de sammankom-

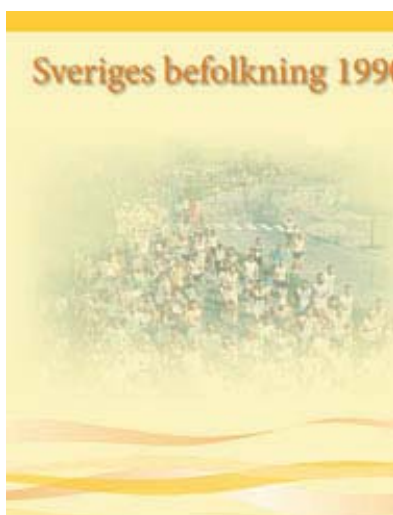
mo och intill närwahrande stund" samt "desuthan är emot henne mycket hård, gården illa medfahrer och gårdzbruket ödelägger samt ägendomen förskingrar". Hon anhöll att från denna man bliva "till säng och säte - - - lagligen skild". Att erhålla skilsmässa var vid denna tid nästan omöjligt. I detta fall fann rätten det dock nödvändigt att döma till hemskillnad så länge som parterna var osams. Börta tilläts att behålla boets egendom och fastighet för sitt och sina

barns underhåll. Jöns Olsson anmodades att försörja sig på annan plats "bäst han gitter".

Avskriften gjord av Lennart Larsson.

Källhänvisning: "Jöns Gullbrandsson i Vräland. Bondekrönika från Orust och Tjörn". Boken är skriven av Folke Almegius och utgavs 1982. Den finns att köpa på biblioteket i Henån.

Ny DVD-skiva ute

I början av 2011 gav Riksarkivet ut DVD-skivan "Sveriges befolkning 1990". Skivan innehåller alla personer som bodde i Sverige 1990. Sveriges Befolkning 1990 innehåller uppgifter om personer som var skrivna i Sverige vid slutet av år 1990, totalt cirka 8,6 miljoner personer. Fakta som redovisas är för- och efternamn, födelseförsamling, födelsedatum, boendeadress och fastighetsbeteckning. Källan som använts är 1991 års mantalslängd och som också är den allra sista mantalslängd som gjordes. Uppgifterna gäller per november

1990. De som hade skyddad identitet 1990 resp 2010 är bortplockade.

Det som är nytt för denna version av Sveriges befolkning är att nu finns också civilståndet med för alla samt datum för civilståndsändringen. Det betyder att man kan se vilka som är gifta resp änkor/änklingar. Tidigare har detta bara funnits i dödböckerna. Vid sökning kan man söka efter bara män eller kvinnor samt efter civilstånd.

Lista på övriga folkräkningar tillgängliga via dator:

1860
Färdiga: Jämtlands län

1870
Färdiga: Västerbottens och Norrbottens län

1880
Färdiga: Alla län är färdigregistrerade. Skiva med innehållet finns att köpa.

1890
Färdiga: Alla län är färdigregistrerade. Skiva med innehållet finns att köpa.

1900
Färdiga: Alla län är färdigregistrerade. Skiva med innehållet finns att köpa.

1910
Volymerna är inskannade och finns på SVAR:s webbplats för abonnenter. Nu pågår registrering av 1910 års folkräkning och nya församlingar publiceras kontinuerligt i databasen. Församlingarna i respektive län publiceras i den takt och ordning de blir färdigställda.

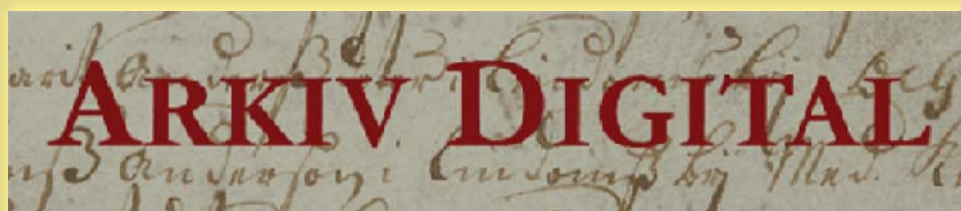
1920
Inte påbörjad

1930
Volymerna är inskannade och finns på SVAR:s webbplats för abonnenter. Ingen registrering har startats.

1940, 1950 och 1960
Inte påbörjad

1970, 1980 och 1990
Färdiga: Alla län är färdigregistrerade. Skiva med innehållet finns att köpa.

Karl-Gustav Rosborg

För dig som ställer krav på läsbarhet och användarvänlighet!
www.arkivdigital.se

Gustaf Westerlunds Släktförening

- en udda 100-åring, där ingen forskat på 200 år

En kall februaridag 1801 föddes Gustaf Westerlund som oäkting i Härnösand. Han växte upp i stadens slumområde under dåliga familjeförhållanden. I tidig ålder fick han engelska sjukan vilket, gjorde honom oförmögen till tyngre arbete. En sämre start i livet hade han knappast kunnat få.

210 år senare är han stamfader för en släktförening som räknar sig som en av Sveriges äldsta. Antalet kända ättlingar är över 6000 och man träffas vart 5:e år för att hedra minnet av Gustaf och hans hustru Brita. Gustaf blev kyrkoherde och makarna fick 17 barn varav alla blev vuxna och de flesta skaffade en egen stor familj.

Det finns mycket med Gustaf Westerlunds Släktförening som gör den unik. Redan Gustaf och Britas kärlekssaga är osannolik om man inte visste den var sann och dessutom berättad av Gustaf själv i hans anspråkslösa "biografi öfver mej sjelf".

Gustaf föddes som sagt på samhällets botten medan Brita var prästdotter från Finland och bodde hos sin morfar rådmannen Henric Bergman i Härnösand. De sågs tidigt i livet då Gustaf hade en talang som förde honom till de finare salongerna i staden - han hade en bra sångröst. Musik och sång var en populär underhållning när stadens förnämre familjer träffades.

Gustaf hade också en annan egenskap som betydde mycket för hans framtid. Han hade ett älskvärt sätt som fick många av stadens mogna kvinnor med lite inflytande och pengar att engagera sig i hans utbildning och framtid. För en som var född utanför äktenskapet fanns ingen möjlighet att få studera vid Härnösands gymnasium på den tiden, men hans "goda féer" lyckades trots detta få in honom där. Han var något överårig men skötte sina studier.

Under tiden utvecklades hans och Britas vänskap till kärlek och de förlovade sig hemligt när Brita var 16 år. I hela 7 år hölls detta förhållande helt hemligt och

de hade små möjligheter att ses och talas vid. En äldre änka var deras hemliga kurir som såg till att de i lönndom kunde utväxla 300 kärleksbrev utan att något röjdes. Kärleksbrev som de sedan gemensamt brände när deras första barn låg på Britas arm.

Under denna hemliga förlovning studerade Gustaf vidare och blev till slut prästvigd i Uppsala 1828. Då vände han åter till Härnösand, gick upp till Britas morfar rådmannen och anhöll om dotterdotterns hand. *"Han kunde just ej neka mig, men hade ändock sina erindringar deremot..."* skriver Gustaf själv om denna händelse. Det är tidernas understatement! Gubben gick i taket, låste in Brita och när hon några veckor senare lämnade Härnösand för att uppsöka sin fästman i Fredrika gjordes hon arvlös.

Bröllopet mellan Gustaf och Brita ägde rum den 1 januari 1829 i Fredrika där Gustaf hade sin första tjänst. Äktenskapet blev lyckligt, trots att de som prästfamilj i lappmarken inte levde i något överflöd. De flyttade till Sorsele, Arvidsjaur, Gällivare och slutligen till Jokkmokk där Gustaf blev kyrkoherde 1848.

År 1853 föddes Wilhelm, som blev minstingen i syskonskaran på 17 systrar och bröder. Det var han som redan 1883, medan Brita ännu levde, gav ut den första släktboken. Det var ett litet tunt häfte som innehöll de personer som var ättlingar till Britas far kaplanen Hans Nyström i Kortesjärvi. Hans Nyström hade 5 barn som alla skaffade familjer.

Redan här lades grunden till det sätt varpå släktbasen har vuxit genom åren. Alla som finns med har direkt eller indirekt genom ombud lämnat sina personuppgifter till ansvarig för släktförteckningen. I den förteckningen ingår alltså även fyra finska grenar och kontakterna över Bottnhavet har vidmakthållits intill dessa dagar. Förutom dessa personuppgifter har ett antal brev bevarats, allt från Britas egna och framåt, vilket även det ger en personlig bild av förhållandena.

När Wilhelm 1896 på det första släktmötet i Boden föreslog att man skulle bilda en släktstiftelse, var dess syfte att söka bevara den goda sammanhållning som kännetecknat Nyström-Westerlunderna-

na, men även att stiftelsen skulle kunna ge ekonomiskt bidrag till studier för mindre bemedlade ungdomar i släkten. Stiftelse skulle anordna släktmöte vart 5:e år och ge ut en reviderad släktbok med jämna mellanrum.

På det sättet har det sedan förflutit och i år äger det 22:a släktmötet rum i Mariefred den 1-3 juli och i samband med det ges också den 13:e släktboken ut, denna gång med brev mellan släktingar som tema. Gustaf från Kronholmen i Härnösand skulle nog bli mycket förvånad om han fick höra att hans släkt intill 8:e generationen fortfarande träffas och skulle säkert med en blygsam och lätt humoristisk kommentar visa sin uppskattning. Hans liv skulle ledigt kunna bli en tjock roman, där alla personer i den stora familjen söker skapa sig ett liv och där ett betydelsefullt besök av en syster från Finland såväl som kungligt besök från Stockholm får konsekvenser för familjen. Men för egen del nöjde sig Gustaf med några självbiografiska rader till sina barn. Älskad och aktad avled Gustaf 1866 i Jokkmokk.

Släktföreningen har en egen hemsida: www.gustafwesterlund.se där det finns en del information, bland annat ett schematiskt släktträd och kontaktadresser till medlemmar i föreningen och dess styrelse.

2011-01-10
Curt Carlsson

Kassören tackar

alla som har betalat in medlemsavgiften för 2011.

Den behövs för att vi skall kunna förverkliga vår målsättning. Att ge alla fri tillgång till våra register. Skulle Du ha missat detta så är det inte för sent ännu.

På PlusGiro 410 40 40-3 tar vi gärna emot 125 kr

Från morfars tid i Bohuslän

Justina Hansdotter Hagström Olsson, min morfars mor föddes den 10 december 1851 i Svarteborg socken i Bohuslän. Hennes far torparen Hans Amundsson var född 1796 och hennes mor Olena Nilsdotter 1815. Justina gifte sig i Bro den 20 februari 1880 med **Herman** August Karlsson, som då var antecknad som dräng från Fossebacka och Justina piga från Färlef Östergård. Dessa gårdar ligger nära varandra så det var kanske då de fattade tycke till varandra, eller kände de redan varandra från barndomen, båda kom från Svarteborg socken.

I soldatakten har Herman född 1858 fått soldatnamnet Hjelte, men där står också "knekten begärde 1880 och fick kalla sig Hagström". Han bodde med sin familj på Kasegiljan, rote 68 Hallind i Bro socken som tillhörde Stångenäs kompani. De hade som många andra under den här tiden knapert vad det gällde försörjningen. Den tidigare soldaten Hjelte hade "anmält 1867 att han inte fått vare sig lön under tre år och inte det utlovade 3 kappar malt eller halvannan famn ved". Undrar om hemmanet som skulle stå för detta gjorde det under Herman och Justinas tid? Vid besiktning 1818 konstaterades "detta torp är bland de svagaste och består endast av $\frac{3}{4}$ tunnans utsäde varemot roten lämnar karlen en tunna havre och fyra lass halm årligen".

Hagströms fick fyra söner och en dotter (en son dog som 1-åring i mässlingen). Dessvärre gick även Herman bort i lungsot redan som 33-åring, då äldsta barnet var 10 år (min morfar Karl) och det yngsta 1 år. I bouppteckningen står att tillgångarna uppgår till 16.50 och skulderna till 40.55. Skulderna var till tre olika lanthandlare. Justina fick inte

bo kvar på soldattorpet utan fick med barnen flytta som inhyreshjon till knekten Björk på rote 69 Brattön i Bro socken. Jag kan inte låta bli att fundera över hur Justina och barnen hade det där?

Dottern Hilma fick tidigt flytta som lillpiga till olika gårdar i socknen. Sönerna Karl, Ernst, Einar, och Stal fick också tidigt tjäna som drängar på granngårdarna. Hos Björk bodde Justina till 1902 då hon den 12 december gifte sig med Anders "Orusten" Olsson född 1839. Orusten fick han heta eftersom han flyttat till Stångenäs från Röra på Orust. Han var änklings och de bodde på ett torp som kallas för Orust fast det egentligen hette Örnsgiljan. Orusten sysslade med snickerier för bygdens folk bl.a. sågade han timmer till Brastads kyrka. Han vandrade till arbetet cirka en mil, morgon och kväll. Eftersom han var varmt religiös promenerade han även på söndagarna den långa vägen till kyrkan i Bro. Orusten ska haft ett ovanligt gott humör. Tungt arbete och lång väg till

Bild 2 Orusten, Justina och en av Justinas söner med hustru.

skogen. 1908 kom en piga till dem som råkat i "olycka" och som hade fått växa upp hos Orusten och hans första hustru Sofia Larsdotter. Pigan bad att få vara hos dem när hon fick barnet och önskade att barnet skulle få växa upp på Orust såsom hon själv fått göra. Paret kände att detta var för mycket med de små medel som de hade och lämnade därför inget besked till flickan. Varken Orusten eller Justina kunde sova den natten. Tidigt på morgonen vandrade Orusten till flickan och sa att hon och barnet var välkomna till dem.

I maj 1924 fick Orusten i Bro kyrka ta emot Patriotiska sällskapets medalj i silver med konungens bröstbild, eftersom han i nära femtio år tjänat som torpare på samma gård. Han gick bort 94 år gammal år 1933 och var då Bro församlings äldste innevånare. Justina tillbringade den sista tiden hos äldste sonen Karl (min snälle morfar) och hans familj. Hon avled 1934. Bouppteckningen visar att det inte samlats några ekonomiska tillgångar under åren, men jag vet att Justina var en stor tillgång för sina barn och barnbarn som alltid nämnde henne med värme och beundran.

arbetet bekymrade honom inte. Han lär ha varit en mycket omtyckt och väldigt snäll man. Orusten hade även två kor som han körde in hö m.m. med.

Bilden ovan visar Anders "Orusten" Olsson med korna förspända framför släden, för att som det står antecknat på fotots baksida, hämta "bränne" (ved) i

Solveig Blomstrand

Källanvisningar; Kungl. Bohus Läns Regemente Stångenäs kompani 1727-1901, Stiftskrönikan 1950

Ogifta Soldaten Pehr Lundin i Ljusdal

Pehr Lundin föddes 1819 som oäkta son till Anna Löfberg. Visserligen var Anna Löfberg gift med gardisten Adolf Fredrik Hofflander, men han uppehöll sig i Stockholm under långa tider.

Anna Löfberg blev gravid i januari det året med en vän som hon inte ville uppge som fader till pojken när han föddes i höstmånaden september i socknen Bjart i Ljusdal.

När gossen fick tilltalsnamnet Lundin framgår inte av husförhören. Det troliga är att han tog namnet Lundin när han sökte sig till Delsbo kompani och fick nr 140.

Lundins första fästekvinna

Cajsa Lisa Sundell var sju år äldre än 19-årige Pehr Lundin. Det lyste till äktenskap år 1838 står antecknat i husförhören. Eftersom Cajsa Lisa upptäckte sin graviditet augusti-september, så tog paret ut lysning då. Något giftermål blev inte av det året.

Lilla Anna föddes i april år 1839.

Av husförhören ser man att Cajsa Lisa bodde kvar i föräldrahemmet tillsammans med hennes och Pehr Lundins dotter Anna Pehrsson i byn Heden. De flyttade aldrig ihop.

Cajsa Lisa Sundell förblev ogift. Snart nog träffade hon en ny soldat. Hans namn var Johan Ludvig Holm. Hon födde sonen Anders i februari år 1845, som blev till i maj 1844. Soldaten var elva år yngre än henne. "Under äktenskapslöfte" står det i födelsenotisen för Anders. Johan Ludvig var också far till Greta som föddes 1849.

Första åren bodde Cajsa Lisa ensam med de tre barnen. Något år senare blev dock Cajsa Lisa och Johan Ludvig sammanboende. Cajsa Lisa dog 1878 i blodgång 66 år gammal.

Gölin Andersdotter

Pehr Lundin fann sig snart en ny kvinna, även hon lite äldre än han själv. I september månad när dottern Anna var fem månader blev denna nya kvinna med barn. Pehr Lundin står antecknad i födelsenotisen när **Kjerstin föds den 4 juni 1840**. Moderns namn var Gölin Andersdotter i Holänna.

Gölin var tre år äldre än Per. Hans eskapader med Cajsa Lisa Sundell bekom henne inte. När Gölin flyttade från Holänna till Sandvik och blev sammanboende med Pehr Lundin, så lämnade hon eller de bort sin flicka Kjerstin som föddes 4 juni 1840. Flickan blev fosterbarn hos gratialisten Anders Brunk i Holänna. Även Kjerstin Persdotter ådrog sig sjukdomen spetälska. Hon dog år **1864 i spetälska**.

Tredje dottern som Pehr Lundin blev far till blev en liten

Anna född 1843.

Under åren fram till Gölins död var dom sammanboende i Sandvik. Gölin märkte tecken på begynnande spetälska, men hon levde med den ännu tio år. Anna fyllde tio år när modern dog i spetälskan 1853-05-04. Kjerstin som var fosterflicka var då 13 år.

Ett liv dog – ett annat liv tänds

För Pehrs del som soldat var det att hitta en hushållerska åt Anna. Det tog inte lång tid. Samma månad som Gölin dog blev Kjerstin Johansdotter gravid med Pehrs Lundins fjärde barn. Hon antecknas som piga åt Pehr Lundin och dottern Anna. De finns med i husförhöret år 1856 för byn Sandvik.

Kjerstins mor är änka och bor också hos dem.

Pehr blev gratialist år 1857. Kjerstin Johansdotter och Pehr Lundins dotter **Karin föddes 1854-02-25** och **sonen Anders föddes året därpå**. Äldsta dottern Anna Persdotter bodde hos sin mor. Kjerstin var tolv år äldre än soldaten Pehr Lundin men det visar sig att de bor tillsammans i alla år till dess Pehr dog 1898 i december månad. I dödsnotisen står att han avled i kramp.

Spetälska i släkten

Pehr Lundins halvbror var Fredrik Mårtensson. Fredrik var gift med Karin Johansdotter, som dog i spetälska. Fredriks Mårtenssons son Johan Lind dog också i spetälska.

Pehr Lundins mor dog i spetälska år 1841. Samma år som Pehr och Gölin Andersdotter flyttade ihop. Kunde det vara så att Gölin blev smittad av sin "svärmor"? Gölins och Pehr Lundins dotter Kjerstin dog endast 23 år gammal i spetälska.

Barnen

Äldsta flickan Anna Persdotter föddes 1839. Födde först en oäkta son Hans. Han blev soldat med namnet Folke.

Efter giftermålet med Per Svedberg födde hon ytterligare sex barn. Anna dog 1922 av ålderdom.

Kjerstin Pehrsdotter föddes 1840 och hon dog i unga år. 23 år gammal tog spetälskan hennes liv.

Anna Andersdotter, som föddes 1843 gifte sig med Anders Olofsson och fick två barn. Anna dog 1926 i vattusot.

Karin Lundin född 1854 är den märkliga dottern. Hon fick sju barn och alla inskrivna som oäkta. Endast äldsta barnet står inskriven med en far. Karin dog 1905 i kräfta i bröstet.

Anders Lundin född 1855 gifte sig med Johanna Jonsdotter. De fick en dotter Ida.

Barnbarnen

Pehr Lundin begåvades med 19 barnbarn genom sina fem barn. Hur mycket umgicks man på den tiden med barn och barnbarn? Uppvaktade man dem alla på bemärkelsedagar? Var man med vid barndopen?

Här finns utrymme för forskning, men det har jag inte gjort (ännu?).

Garpoff och Kerstin från Järvsö

Cajsa Lisa Sundell förblev ogift men fick med Johan Ludvig Holm två barn. Holm kom till Ljusdal från Stockholm som barnhusbarn nr 3714 med namnet Garpoff. Faderns namn Gabriel Garpoff.

Efter Cajsa Lisas död gifte sig Holm med **Kerstin Ersdotter** från Järvsö år 1883. Kerstin hade fött två döttrar åren 1872 och 1874. Båda dog i späd ålder. Johan Ludvig Holm och Kerstin fick en dotter år 1886. Senare samma år dog Holm.

Förrymde soldaten - återfunnen

Sonen Anders som soldat Holm fick tillsammans med Cajsa Lisa Sundell blev också soldat med namnet Holmqvist. Han gifte sig i Färila med Maria Wallin. De fick två barn. Denna soldat rymde från nygifta frun och de

två småbarnen och det står "20 års bortavaro" i följande husförhör.

I dödsnotisen över soldatens första hustru Maria Wallin stod namnet "Ström". I Jämtland i socknen Ström återfann jag den förrymde soldaten. Det visade sig att han bildat ny familj med Katrina Maria **Persdotter**. Lös kvinna från Ljustorp noteras det av prästen. De fick sex barn tillsammans, men det är en annan historia.

Vi kan läsa mer om **Kerstin Ersdotters** mor Margtha och Kerstin syskon i berättelsen "**Luffarna Jonas och Margtha**".

Marianne Mårtensson

Håkan Andersson läser ur ministrälböckerna

Bro C:4 s.38

Den 13 juli 1823 begrovs pigan ifrån Bro, Christina Olsdotter, som dog av våda genom en större stens fallande på henne då hon sov och var då 20 år gammal.

Gullholmen C:1 s.115

Den 21 augusti 1800 avled och den 5 september 1800 begrovs ungkarlen Olof Pettersson, den första som begrovs i Gullholmens kyrkogård.

Mollösund C:1 s.288

Den 6 november 1750 omkom och drucknade genom en olycklig händelse av storm och oväder med en av stål lastad båt den hederliga mannen Jakob

Carlsson med dess son Jonas och syster-sonen Olof Jakobsson vid inre Askerön. Den första avlidne Jakob Carlsson med dess son begravne på kyrkogården den 11 november med likpredikan i kyrkan, den 3:e avlida Olof Jakobsson begravnen samma dag på kyrkogården med likcermoni efter handboken, Jakob Carlssons ålder år 54 år 3 månader 8 dagar, sonen 12 år 5 månader och 3 dagar och Olof Jakobsson 29 år 9 månader ringare än 2 dgr

Mollösund C:1 s.301

Den 18 juli 1765 avled Bernt Christensson av blodets förrinnande vilket förorsakats av ett olyckligt skärande i hälen på mikand kniv som under

spån och stickor låg fördold då denna dräng kom i toflar oförvarande häröver gömda. Begrovs den 28 ejusdem, 32 år gammal.

Mollösund C:1 s.335

Den 23 juni 1788 avled bokhållaren Håkan Weckelgrens son Nils som genom våderlig händelse fallit av bryggan i hamnen och drunknat, 5 år och 4 månader gammal.

Mollösund C:1 s.337

Den 26 maj 1789 omkom gifte mannen Mårten Johansson genom den våderliga händelse att han blev fördriven uti ett starkt stormväder och drucknade. Hans ålder var 66 år.

Historiska personer

Intresset för historia har ökat enormt det senaste decenniet i Sverige. Det märks inte minst på den omfattande utgivningen av historiska böcker, som har kommit och som sålts i stora upplagor. Själv har jag släktforskat sedan 1988, mer eller mindre aktivt. Fortfarande återstår flera släktgrenar att utforska. Intresset för historia har under dessa år vuxit och numera läser jag gärna nytänkta böcker om Sveriges, Nordens och andra länders historia. Intresset har resulterat i hemsidan Historiska personer, som denna artikel handlar om.

Som släktforskare kom jag i kontakt med Ingmar Andersson, som bor i västra Småland. Vi var båda dataintresserade och arbetade tidigt med program på PC i vår släktforskning. I mitten av 1990-talet kom det funktioner som öppnade en intressant möjlighet att visa våra släktregister på nätet. Men, ärligt talat, vem ville läsa om våra egna släkter på nätet? Intresset skulle nog vara minimalt utanför den egna släktkretsen! Men Ingmars hustru, Rigmor, hade intressanta anor. Hon är, liksom för övrigt många personer i västra Småland, ättling till Erik XIV. Därför fanns det ett omfattande släktregister om Vasaätten.

Idén var väckt – varför inte skapa ett släktregister omfattande inte bara Vasaätten, utan även övriga regenter och drottningar i Sverige – det borde väl vara intressant för en bredare allmänhet? Dessutom hade vi båda ett brinnande intresse för historia! Sagt och gjort – hösten 1997 lades den första versionen av hemsidan ut på nätet under titeln ”Sveriges regenter under 1000 år”. Detta var ju i Internets barndom och kretsen av presumtiva läsare var relativt liten, men mottagandet var över förväntan, vi fick snabbt många besökare på hemsidan och bra kritik. En del tidningar skrev om initiativet och vi blev därmed uppmuntrade att fortsätta arbetet...

De första åren innehöll släktregistret enbart släktrelationerna, faktauppgifter om födelse- och död osv., men successivt har det utökats med text/biografier om personerna och bilder. Under de tolv

år som vi arbetat med hemsidan, har antalet personer i registret stadigt vuxit. Den version, som nu ligger ute på nätet innehåller 3152 historiska personer, som således samtliga är länkade i ett enda släktregister.

Detta är ett unikt släktregister. Du kan utforska släkter som t.ex. Vasa, de la Gardie, Brahe och Bernadotte. Följ släktlinjen från Erik Segersäll på 900-talet fram till Carl XVI Gustav – otroligt nog så finns det en sådan släktlinje under mer än 1100 år – mer än ett millennium – i 35 generationer! Exempel på släkter som finns i Historiska personer: Vasa (72 personer), Brahe (58), Bernadotte (90), De la Gardie (42), Banér (27), Bielke (77), Natt och Dag (30), Oxenstierna (67), Sparre (39), Stenbock (38), Sture (42), Tott (47), Bonde (21), Horn (45), Heliga Birgittas släkt m. fl.

Med Google (på förstasidan) kan snabb sökning göras i hela personregistret. All text och faktauppgifter på hemsidan Historiska personer är sökbara. När jag en gång visade sökfunktionen för en grupp historieintresserade, så fick jag frågan: ”Nå, vad händer om du söker på ”semla”?” Och svaret som sökningen gav blev mycket riktigt: personakten för ”Adolf Fredrik” med bl.a. texten ”Adolf Fredrik avled på fettisdagskvällen, den 12 februari 1771, efter att ha festat på semlor...”

Titeln på hemsidan, som ursprungligen var ”Sveriges regenter under 1000 år”, blev efter några år missvisande, eftersom regenterna blev en numerärt ringa del av materialet. Vi har därför ändrat hemsidans namn till ”Historiska personer”, med underrubriken ”i Sverige och Norden”. Trots detta innehåller personregistret även släktförgreningarna utanför Norden, till exempel österut i Ryssland; till Danmark, Norge, England, Frankrike o.s.v.

Uppslagsbok på nätet

Hemsidan fungerar som en ”uppslagsbok” på nätet, men i motsats till uppslagsboken i tryckt form, är det också ett släktregister, där besökaren lätt kan klicka på föräldrar, barn, makar och därmed gå från generation till generation. Att exempelvis utforska hur Gustav III var kusin till Katarina den stora i Ryss-

land är enkelt! Som hjälpmedel vid sidan om en historisk bok ger informationen i Historiska personer en förklaring och fördjupning.

Eftersom Historiska personer används av många besökare som en historisk uppslagsbok, är det viktigt att det inte finns felaktigheter i faktauppgifter och släktrelationer. Därför har vi lagt ner ett stort arbete under åren på att säkra kvalitén på den utlagda informationen; att kontrollera med flera källor osv. Men det finns säkert fortfarande felaktigheter, speciellt under de första århundradena (registret börjar c:a år 900). Litteraturförteckningen omfattar ca 130 böcker, skrivna av ansedda historiker. I arbetet på skolorna runt om i Sverige används registret flitigt och senast vi kontrollerade fanns nära 150 länkar till vår hemsida – de flesta från skolor.

Sedan starten i september 1997 har antalet besökare ökat stadigt, och det stora gensvaret och intresset för Sveriges historia och dialogen med besökarna stimulerar oss att fortsätta arbetet med att ytterligare förbättra Historiska personer. Totala antalet besök för Historiska personer på nätet passerade i januari 2010 1,4 miljon! I år räknar vi med ca 130 000 besök och ca 60 procent av besöken är resultat av sökning med Google.

Eftersom många besökare frågat efter en CD-version, så tog vi fram en sådan hösten 1999. En CD ger ju möjligheter att använda Historiska personer utan att vara uppkopplad mot Internet. Vi har fått många beställningar på CD:n – därmed har vi också fått några blygsamma kronor i retur för vårt arbete. Men timlönen är försumbar...

CD:n säljs via hemsidan och priset är 195:- inkl. porto.

Adressen till Historiska personer är:
historiska-personer.nu
Christer Engstrand
christer_engstrand@yahoo.se
0708-288370

”Dummare än tåget”

Efter vinterns tågkaos kanske det finns en och annan som erinrar sig det gamla talesättet ”dummare än tåget” och undrar var det kommer ifrån. Här är förklaringen.

August Nicolaus August Bernadotte 1831-1873.

August var prins i Sverige och Norge, hertig av Dalarna. Han blev 41 år.

Far: Oscar I Joseph François Bernadotte (1799 - 1859)

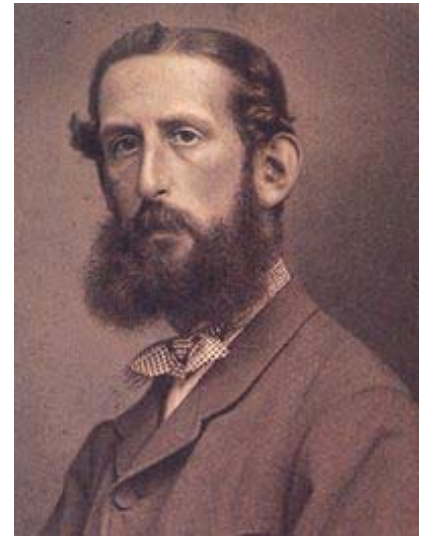
Mor: Josefina Maximiliana Eugenia Napoleona av Leuchtenberg (1807 - 1876)

August har ansetts som den minst begåvade av huset Bernadotte och betraktades som smått alkoholiserad, men genom sitt godmodiga väsen och sin humor blev han populär och huvudper-

sonen i många anekdoter- bl.a. var han känd för sin talang att vid alla möjliga och omöjliga tillfällen utbringa skålar.

August träffade Terese första gången i Hannover 1852. Prinsen besökte henne igen i Düsseldorf 1864 och parets förlovning eklaterades efter bara en vecka. Bröllopet stod i Altenburg den 16 april 1864 och Teresia blev svensk prinsessa och hertiginna av Dalarna.

När de gifte sig var August 32 år, Teresia var 27 vilket vid den tiden var en ovanligt hög giftemålsålder för en kvinna. Som exempel hade Teresias yngre syster bara varit 16 år när hon blev bortgift. Äktenskapet var helt säkert ett konvensäktenskap och man kan tänka sig att brudens fina anor uppskattades av den i kungliga sammanhang nya familjen Bernadotte.

vara några direkta ljushuvuden.”De säger att jag är dum, men då skulle de höra min Teresia”, lär August till exempel ha sagt vid ett tillfälle.

Ångloket ”Prins August”, som sedan 1856 trafikerade södra stambanan, var uppkallat efter prinsen och uttrycket ”dummare än tåget” lär ha kommit till som ett fyndigt sätt att yttra sig om hans intelligensnivå utan att säga rakt ut vem man syftade på.

Teresia psykiska besvär, som gav upphov till smeknamnet ”Lilla hoppetossan”, förvärrades när August 1873 avled i sviterna av en lunginflammation.

Källa: www.historiska-personer.nu

Det florerade en hel del skvaller om prinsparet och flera anekdoter anspelar på att varken August eller Teresia ansågs

Loket Prins August vid järnvägmuseet i Gävle

Foto Nils Öberg (källa Wikimedia Commons)

Registret innehåller:

3152 historiska personer under en tidsperiod på c:a 1100 år

38 generationer (längsta släktlinjen, som är möjlig att följa – från Carl XVI Gustav till Ring, död 936)

1430 familjer

1859 noteringar i personakt (text –långa/ korta biografier, notiser och/eller källhänvisningar)

763 platser (platser relaterade till händelser som födelse, vigsel, död eller begravning)

336 bilder (som ingår i personakt)

116 angivna källor

Röttervänner: Nu är det äntligen dags!

Första konsulatsarkivet - Medborgarskapshandlingar

Är du Röttervän och har en pågående betalningsperiod, kommer du de närmaste dagarna via din e-postadress få inloggningsuppgifter till förbundets nya databas. Förbundet kommer att skicka ut ca. 500 adresser per dag, dvs. det kommer att ta minst en vecka innan alla har fått sitt e-brev. Detta för att säkerställa att inte belastar IT-systemet för hårt på en gång.

Om du inte fått något e-brev från oss senast den 9 mars trots att du har betalat till Rötters vänner - då känner förbundet inte till din e-postadress eller adress till dig är fel. Maila då med tydliga uppgifter ditt namn, samtliga adressuppgifter och e-post-

adress till ”inloggning@genealogi.se”.

Så här gör du

På vänstermenyn på startsidan finns en länk under ”Logga in”. Alla användare har en egen sida med sina uppgifter, samt vilka databaser som för tillfället är tillgängliga. I dagsläget finns ”Medborgarskapshandlingar”. Under 2011 kommer flera databaser att bli tillgängliga.

Du som inte är Röttervän blir det enklast via Rötterbokhandeln.

Läs mer på Släktforskarförbundets webbplats. www.genealogi.se

Årsmöte 26 mars 2011

Årets första möte, som även är årsmöte för 2010 års verksamhet, kommer att vara i Masthuggets Församlingshem Repslagargården, Repslagaregatan 5 i Göteborg.

Kl 11.00 öppnar vi dörrarna.

Kl 11.30 blir det föredrag av Rolf Simonsson - "Göteborg genom 400 år".

Efter föredraget, ca 12.45, serverar vi kaffe med fralla.

Kl 13.30 börjar årsmötesförhandlingarna.

Församlingshemmet Repslagargården är en välanvänd byggnad. I den träffas grupper för alla åldrar, från barn/föräldragrupper till pensionärsgrupper. Det var redan innan Masthuggskyrkan var färdig som en insamling gav medlen till att bygga ett församlingshem. Det vackra trähuset med de spröjsade fönstren invigdes 1915 och kom att vara en viktig samlingspunkt i Masthugget. 1971 övertog kommunen byggnaden och bland annat har den använts som fritidsgård. 1994 köpte församlingen tillbaka gården och efter renovering återinvigdes Repslagargården 1995 till församlingshem.

För mer information: Kent Jiresjö, 0707-750825

Temakväll: Rotarna i Mölndals Kvarnby

Datum och tid 2011-03-22 kl 17.30

Anders Gahrn berättar om rotarna i Mölndals Kvarnby. Anmälan och information: 0768-52 61 65 (mobilsvar) senast söndagen före temakvällen.

Vårmöte i Grimeton, Varberg

Datum: 2011-05-01 kl 11:00 - 15:00

Radiostationen på vårmöte ett till välkomna intresserade andra och medlemmar våra vi hälsar maj 1 den Grimeton är ett av Sveriges 14 världsarv och ligger strax utanför Varberg. Aktiviteterna börjar klockan 11.00. Efter en stunds mingel blir det filmvisning och därefter en guddad rundvandring på området samt i sändarsalen. Flera av de ledande aktörerna inom släktforskningsområdet kommer att vara på plats och ge tips och råd, samt erbjuda sina produkter till bra priser

Servering kommer att finnas och är öppen mellan klockan 11 och 15. Entréavgiften är endast 50 kronor per person och inkluderar den guddade rundvandringen. Buss kommer att avgå ifrån Göteborg respektive Skövde till Grimeton med stopp utmed vägen under förutsättning att ett tillräckligt stort antal deltagare anmäler sig

* Från Göteborg går bussen via Mölndal och Kungsbacka (ev även Varberg) Pris 150 kronor per person. Anmälan senast den 11 april. Information om resan från Göteborg ges av Kjell Weber: e-post: wbr@glocalnet.net

* Från Skövde går bussen via Falköping, Ulricehamn och Borås. Kostnad 225 kronor per person och anmälan senast den 11 april till Lars Westerström, tel 0708-860677 eller lars.westerstrom@swipnet.se

För mer information: Kent Jiresjö, 0707-750825, kent.jiresjo@telia.com

